

De verjaardagenkoper

El comprador de aniversarios

Adolfo García Ortega

Adolfo García Ortega houdt van lijstjes. Op zijn website presenteert hij een originele lijst van criteria voor de indeling van zijn bibliotheek, waaronder een categorie 'verwerkte thema's', en een lange lijst 'ter herlezing', waarin veel klassieken uit de wereldliteratuur voorkomen, maar opmerkelijk weinig werken van Spaanse schrijvers. Wél bijvoorbeeld laconiek: 'alles van Borges'.

García Ortega werd in 1958 in Valladolid geboren. In 1982 vestigde hij zich Madrid en nu woont hij beurtelings daar en in Barcelona. Vanaf begin jaren tachtig wijdde García Ortega zich aan journalistiek werk: in de belangrijkste dagbladen en literaire tijdschriften van Spanje verschenen van zijn hand indringende artikelen over culturele thema's. Daarnaast vertaalde hij literatuur uit het Frans, onder meer van Roland Barthes en Valéry Larbaud. In de jaren 1995-2000 was García Ortega onderdirecteur van de uitgeverij Aguilar, aansluitend tot 2007 directeur van Editorial Seix Barral en sindsdien is hij als adviseur verbonden aan de multimedia-groep Grupo Planeta.

Spaanse uitgave:
Editorial Seix Barral
ISBN 84-322-1248-2
2003

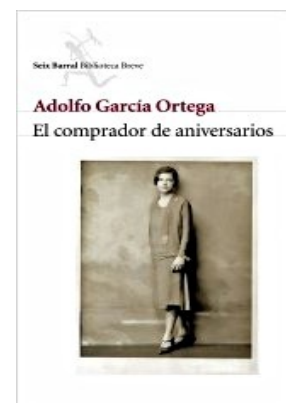
Nederlandse vertaling:
Heijo Alting
Uitgeverij Mouria
ISBN 90-458-0124-7,
2010
252 pagina's

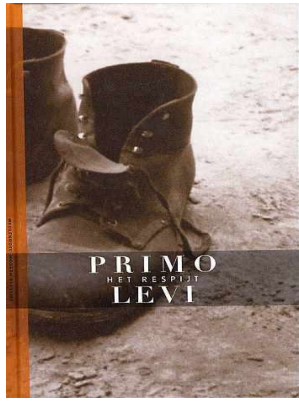
Adolfo García Ortega is een veelgeprezen auteur met een gedegen en overtuigend oeuvre. Vanaf 1983 liet hij negen romans, zes essaybundels en acht bundels poëzie het licht zien. Van zijn romans oogstten het meeste succes: *Café Hugo* (1999), *Lobo* (2000), *El comprador de aniversarios* (2003) en *Autómata* (2006). Zijn laatste boek, *El mapa de la vida*, dateert uit 2009. Tot nu toe is in het Nederlands slechts *El comprador de aniversarios* vertaald.

Geïntrigeerd door een korte passage in de autobiografische roman *La tregua* (1963) van Primo Levi kwam Adolfo García Ortega tot het schrijven van *De verjaardagenkoper*. In de bedoelde passage verhaalt Primo Levi op hartverscheurende wijze over een jongetje dat in maart 1945 in de ziekenbarak van het vernietigingskamp Auschwitz overleed. Door de medegevangenen werd het onverstaanbaar brabbelende kind om onduidelijke reden Hurbinek genoemd. García Ortega pakte dit thema op, voegde er werkelijke gebeurtenissen aan toe en werkte het met veel gevoel verder uit.

De verjaardagenkoper is chronologisch opgebouwd: Na een liefdevolle schets van de romantische eerste huwelijksjaren van de ouders van Hurbinek volgt abrupt een opsomming van het afschuwelijke lijden van kinderen onder de naziterreur. In de beschrijving van acht na de oorlog in verschillende landen moeizaam voortgezette levens van mensen die concentratiekampen overleefden, fantaseert García Ortega vervolgens over hoe Hurbineks leven had kunnen verlopen, indien hij de oorlog had overleefd. De gruwelijke, bijna ondraaglijke passages worden in het gehele boek afgewisseld met de ervaringen, indrukken en overpeinzingen van de ik-figuur, de schrijver zelf, die op weg van Spanje naar Auschwitz na een ernstig verkeersongeluk in het universiteitsziekenhuis van Frankfurt terechtkomt.

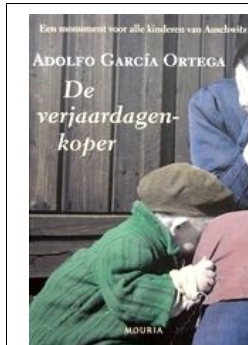
'Hurbinek was niets, een kind van de dood, een kind van Auschwitz. Hij was een jaar of drie oud, niemand wist iets van hem af, hij kon niet praten en hij had geen naam; die zonderlinge naam, Hurbinek, was hem door ons gegeven, door een van de vrouwen misschien, die de ongearticuleerde geluiden die hij zo nu dan maakte in die lettergrepen had vertaald. Hij was van zijn middel af verlamd en zijn niet-gegroeide beentjes waren zo dun als stokjes; maar zijn ogen, verloren in het driehoekige, broodmagere gezichtje, bliksemde van leven, vragend, eisend, dwingend, vol van een tomeloze begeerte om de muur van stomheid te doorbreken. De taal die hem ontbrak, die niemand de moeite had genomen hem te leren, de razende behoefte aan taal maakte zijn blik explosief; het was een wilde en toch menselijke, of zelfs wijze, oordelende blik, zo aangrijpend geladen dat niemand van ons hem kon verdragen.'

Primo Levi: *Het respijt*, vertaling Frida de Matteis-Vogels, uitgeverij Meulenhoff, 1988, pag. 21, vertaling van: *La Tregua*, 1963

De opzet van de auteur, een 'monument in woorden' op te richten voor Hurbinek en daarmee voor alle kinderen van Auschwitz, is volledig geslaagd. Het boek beweegt zich overtuigend op het snijvlak van fictie en non-fictie. Uiteraard zijn er schrijnende, bijtende en schurende passages, soms bijna te afschuwelijk om te lezen, maar García Ortega dwingt de lezer, terwille van de nagedachtenis door te lezen. Schrijven over zo'n gevoelig onderwerp vergt een beheerste, integere penvoering en die heeft García Ortega. Terecht werd hem voor deze roman de Premio Dulce Chacón 2004 toegekend.

De vertaler, Heijo Alting, heeft zich uitstekend van zijn taak gekweten; in het Nederlands blijft de kracht van dit boek volkomen overeind, in alle gruwelijkheid maar tegelijkertijd in alle subtiliteit. Weliswaar heeft de vertaler oorspronkelijk zeer lange zinnen dikwijls in tweeën of zelfs in drieën geknipt en nogal eens gekozen voor expliciterende formuleringen, maar nauwkeurige beschouwing leert dat dit, hoewel niet echt noodzakelijk, weloverdachte vertaalkeuzes waren. Een enkele onzorgvuldigheid, bijvoorbeeld '*cientos de miles de niños*' gereduceerd tot 'tienduizenden kinderen', zij de vertaler vergeven. Ook in de Nederlandse vertaling is deze roman 'een monument in woorden'.

'Maar de reden waarom ik op reis ben gegaan, is gewoon dat ik wil dat Hurbinek zijn niet-geleefde leven leidt. Ik wil hem die ontstolen jaren, die gemiste verjaardagen schenken, ze voor hem kopen als dat mogelijk zou zijn.'

Adolfo García Ortega: *De verjaardagenkoper*, pag. 90

Heleen Peeters, 16 februari 2011